

MUHBA - LLIBRETS DE SALA - 20

- 1 Barraques. La ciutat informal
- 2 Barcelona connectada, ciutadans transnacionals
- 3 Barcelona i els Jocs Florals, 1859
- 4 Cerdà i Barcelona. La primera metròpoli, 1853-1897
- 5 Salomó ben Adret de Barcelona, 1235-1310
- 6 Ja tenim 600! La represa sense democràcia
- 7 La revolució de l'aigua a Barcelona
- 8 Murals sota la lupa. Les pintures de la capella de Sant Miquel
- 9 Indianes, 1736-1847. Els orígens de la Barcelona industrial
- 10 Barcelona, vint històries musicals
- 11 L'enginy de postguerra. Microcotxes de Barcelona
- 12 Alimentar la ciutat. El proveïment de Barcelona del segle XIII al segle XX
- 13 Música, Noucentisme, Barcelona
- 14 La bandera de Santa Eulàlia i la seva restauració
- 15 El món del 1714
- 16 Fabra & Coats fa museu
- 17 Monestirs urbans en temps de guerra
- 18 Música, guerra i pau a la Barcelona moderna i contemporània
- 19 La cartografia medieval i Barcelona. L'adquisició d'un fragment de Guillem Soler

ELS JUEUS A LA BARCELONA MEDIEVAL

MUHBA EL CALL

El Call conserva el nom de quan era el barri dels jueus de Barcelona, presents a la ciutat des d'antic i amb un paper molt actiu en la comunitat urbana de l'Edat Mitjana. Del Call medieval se'n manté la traça en els carrers i se'n conserva una documentació abundant als arxius de la ciutat. La seu del Museu d'Història de Barcelona al Call, situat on hi havia la casa de Jucef Bonhiac, teixidor de vels, aborda la trajectòria dels jueus en la història de la ciutat i l'esplendor del seu llegat cultural, que ha perdurat fins els nostres dies i que té un valor universal

ELS JUEUS A LA BARCELONA MEDIEVAL MUHBA EL CALL

Ajuntament
de Barcelona

LA HISTÒRIA DEL CALL

Els jueus són documentats a la ciutat des dels segles IX-X, però probablement devien haver-s'hi establert des dels primers segles de l'era cristiana. Cap al final del segle XI, el barri del Call ja era delimitat i la població jueva s'hi va agrupar definitivament. La comunitat jueva de Barcelona fou molt activa i desplegà una esplendorosa activitat cultural, fins al terrible avallot del 1391. Desfeta l'aljama, van romandre a la ciutat els convertits al cristianisme, per bé que molts van marxar quan el 1487 es va implantar la nova Inquisició.

LA FORMACIÓ DE L'ALJAMA

Des del segle X fins a mitjan segle XIII, la comunitat jueva de Barcelona va seguir les mateixes vicissituds de la ciutat i va viure un procés de consolidació. Va créixer en habitants, es va concentrar al Call i va passar a tenir un paper rellevant en la vida econòmica de Barcelona, mentre que alguns membres de les famílies benestants accedien a càrrecs prop de la cort. El 1241, després d'un període d'enfrontaments socials al si de la comunitat, el rei Jaume I va atorgar a l'aljama el privilegi d'elegir prohoms per impartir justícia entre jueus. Era l'embrió d'un govern propi.

Peu il·lustració: pag 8/9
Peu de foto fals redactar
redactarPeu de foto fals redactar
Peu foto fals redactar
redactarPeu de foto fals redactar

Peu il·lustració: pag 8/9
Peu de foto fals redactar
redactarPeu de foto fals redactar
Peu foto fals redactar
redactarPeu de foto fals redactar

VERS L'ANY 1000

Una petita població jueva viu des de fa segles a l'interior de les antigues muralles romanes de Barcelona i a la rodalia de la ciutat.

No hi ha diferències notables entre els cristians i els jueus pel que fa al seu paper econòmic, l'organització social i el lloc de residència.

El domini de la ciutat de Barcelona és a les mans de llinatges nobiliaris i de grans propietaris cristians. Els *nessiim*, membres d'antigues famílies poderoses, lideren la població jueva.

985: Almansor pren la ciutat. Malgrat la destrucció, que afecta tant cristians com jueus, la població urbana es recupera i comença a créixer.

1025: el comte Berenguer Ramon I confirma els drets dels habitants del comtat de Barcelona, però no reconeix privilegis especials ni a la comunitat urbana ni a la jueva.

1079: en els documents per repartir la ciutat entre els comtes Ramon Berenguer II i Berenguer Ramon II s'esmenten 54 jueus i 285 cristians, probablement tots ells caps de casa.

1079-1111: amb un mas a Montjuïc, propietats i tractament de «cavaller», Abraham Cavaller, fill de rabí Jucef, és un bon exemple dels *nessiim* de l'època.

1083: primer esment del Call. Els jueus s'hi concentren i les propietats jueves en altres zones de la ciutat i extramurs disminueixen ràpidament.

VERS L'ANY 1100

El creixement de la ciutat depèn dels mercats locals i del cobrament de pàries, és a dir, dels tributs imposats a les taifes o regnes musulmans sorgits del desmembrament del califat de Còrdova. La conquesta almoràvit arriba al límit septentrional de l'Àndalus a principis del segle XII. Amenança els comtats catalans i posa fi al cobrament de pàries. L'economia urbana entra en crisi.

Barcelona comença a créixer una altra vegada després del 1140 i tant els cristians com els jueus es beneficien de les noves possibilitats en el comerç i en la producció artesanal.

Estances dels segles XII-XIII en una torre de la muralla romana, vista des del carrer de la Palla.

1105: el comte Ramon Berenguer III concedeix als jueus Mossè, Jafia, Bonèn i Abotaib el monopoli del transport cap a l'Àndalus dels captius sarraïns redimits.

1149: primera menció dels costums i usatges dels jueus de Barcelona en la carta de població que Ramon Berenguer III atorga als jueus de Tortosa.

1163: s'esmenten per primer cop els Usatges de Barcelona en la carta de població concedida a Agramunt.

1183: es documenten per primer cop els cònsols de Barcelona, que constitueixen un embrió de govern municipal.

VERS L'ANY 1200

L'expansió del comerç internacional i dels mercats interiors fa emergir nous grups socials, tant entre cristians com entre jueus. El seu poder prové de l'activitat mercantil i financera.

L'activitat financera dels jueus s'orienta sobretot al préstec a curt termini, mentre que els cristians inverteixen en préstecs a llarg termini en el comerç, la construcció naval i el mercat immobiliari.

En aquest context, a través de pactes amb la monarquia, a mitjan segle XIII neixen tant el govern intern de la comunitat jueva com el regiment municipal de la ciutat de Barcelona.

Vers el 1210: se sufoca la revolta de Samuel ben Benvenist contra els *nessiim* de Barcelona.

1230-1240: noves revoltes al Call que desafien amb èxit el domini dels *nessiim* i que s'emmarquen en la controvèrsia maimonidiana que divideix el judaisme europeu.

1235: a les Corts de Tarragona, Jaume I fixa un interès del 12 % anual per al préstec cristià i del 20 % anual per al préstec jueu, que és reduït cinc anys més tard al 16,6 % anual.

1241: Jaume I autoritza a elegir els primers prohoms de la comunitat jueva i estableix la base de l'autogovern jueu del Call.

1249: Jaume I designa els primers paers de la ciutat de Barcelona, que finalment donen lloc a la figura dels consellers i a la constitució del Consell de Cent.

Pie de foto falso Pie de foto falso xxxxx xx xxx de la muralla romana, vista

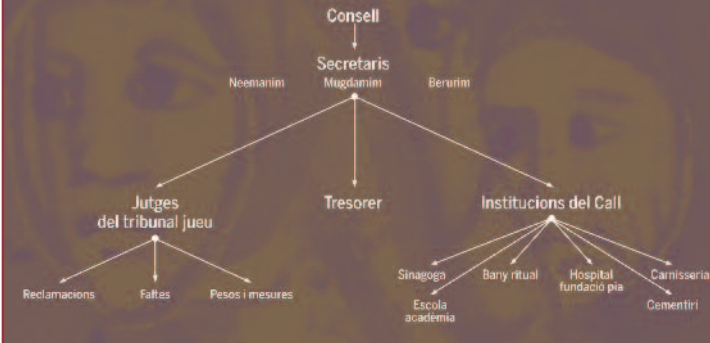
La regulació de l'aljama

La comunitat jueva de Barcelona i els seus béns eren considerats possessió i propietat del rei. Els pactes amb el monarca van fer possible, a canvi d'assegurar la recaptació dels impostos destinats a les arques reials, el desenvolupament d'institucions de govern intern i la regulació de la vida quotidiana i de l'administració de justícia a l'empara del dret hebraic. A partir de mitjan segle XIII, l'aljama va començar a ser regida pels berurim, secretaris elegits per un consell i que tenien el suport d'altres càrrecs o oficials. [538]

La Torà i el Talmud són les fonts del dret hebraic. Una àmplia jurisprudència pràctica, establerta a través dels *responsa* o aclariments dels estudiosos als llibres sagrats, permetia la seva adequació als problemes que es presentaven a cada moment.

Pie de A falso redactarPie de A falso redactarPie de A falso redactarPie de A falso redactarPie de A falso redactarPie de A falso redactar comùn dos ilustraciones

ESQUEMA ORGANITZATIU DE L'ALJAMA

L'aljama tenia un consell restringit, uns càrrecs i oficials executius i un tribunal rabínic. Les ordinacions de l'aljama de Barcelona del 1327, aprovades pel rei Jaume II, establiren la formació d'un consell de trenta notables, els quals eren els encarregats de nomenar els secretaris de l'aljama.

ELS CALLS CATALANS A LA PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XIV

Els vincles de Barcelona amb altres calls catalans eren estrets, especialment amb aquells amb els quals es repartien i es recaptaven els impostos establerts pel rei. Barcelona era la capital d'un districte fiscal o col·lecta que incloïa nombrosos calls, a més de les subcol·lectes de Tarragona, Vilafranca del Penedès, Cervera, Manresa i Montblanc.

Pie de A falso redactarPie de A falso redactarPie de A falso redactarPie de A falso redactarPie de A falso redactarPie de A falso redactar común dos ilustraciones

L'ESPLENDOR DEL GÒTIC AL CALL

Les catorze hagadàs il·luminades fetes a Catalunya que es conserven són un magnífic testimoni del llegat artístic medieval. En la seva majoria es van confegir al Call de Barcelona durant el segle XIV i entre els seus promotors hi havia persones properes a la cort reial. Algunes contenen cicles d'il·lustracions figuratives a pàgina sencera que precedeixen el text, de manera semblant a alguns saltiris i bíblies llatins. Les seves miniatures mostren que la iconografia i les tècniques d'il·luminació pròpies de l'art gòtic català es van adaptar a la tradició jueva.

LES HAGADÀS

S'han conservat catorze manuscrits dels segles XIV-XV provinents de la corona catalanoaragonesa que contenen el text del ritual de l'hagadà que es llegeix durant el sopar parqual o séder. Molts d'aquests llibres varen ser elaborats al Call de Barcelona o en obradors de la ciutat. Es tracta d'un conjunt de manuscrits de gran valor històric i artístic, que els seus propietaris s'emportaren quan es van veure obligats a abandonar la ciutat

Pie de A falso redactarPie de A falso redactarPie de A falso redactarPie de A falso redactarPie de A falso redactarPie de A falso redactar dos ilustraciones

- Hagadà de Barcelona
- Hagadà daurada
- Hagadà Germana
- Hagadà Rylands
- Hagadà Germà
- Hagadà Kaufmann
- Hagadà de Sarajevo
- Hagadà Prato
- Hagadà de Poblet
- Hagadà de Cambridge
- Mazhor de Mòdena-Bolonya
- Hagadà Graziano
- Hagadà Sassoon
- Hagadà Mocatta

L'assalt al Call del 1391

A partir del segon terç del segle XIV, les fams, els brots de pesta, la crisi econòmica, la forta pressió fiscal i l'endeutament general creaven molt malestar. En aquesta situació enrarida, les tensions es projectaven sovint contra les comunitats jueves. L'arribada de la pesta va propiciar els atacs del 1348, però molt pitjor va ser l'avalot del 1391. A Barcelona, l'assalt al Call va començar el dia 5 d'agost i fou devastador. Els jueus que no pogueren fugir i no es convertiren van ser assassinats. L'aljama no se'n va recuperar, malgrat alguns intents per restablir-la

El juny del 1391, un sermó incendiari de l'ardiaca Ferrand Martínez a Sevilla va incentivar una onada d'atacs a les jueuries que, traspasant els límits de Castella, es va estendre a València, Xàtiva, Mallorca, Lleida, Barcelona, Girona i altres poblacions. Cada localitat presentava un cúmul de tensions propi, si bé amb el tret comú que la ira social acumulada s'acabà dirigint contra els calls, malgrat l'intent de la monarquia per evitar-ho. L'atac més greu va ser el de Barcelona, on van morir uns tres-cents jueus i jueves.

ELS AVALOTS CONTRA ELS CALLS DE 1391

10 d'octubre de 1391

RABÍ HASDAY CRESQUES ESCRIU UNA CARTA A LA COMUNITAT JUEVA D'AVINYÓ EN QUÈ NARRA L'ASSALT AL CALL DE BARCELONA EL MES D'AGOST DEL 1391

El dissabte vinent [5 d'agost del 1391], el SENYOR vessà la seva ira com foc, menyspreà el seu temple, profanà la corona de la seva Torà, la comunitat de Barcelona, rompent-la en escruix. Aquell dia hi hagué uns dos-cents cinquanta morts. La resta de la comunitat fugí cap al castell i se salvà. L'enemic saquejà els carrers dels jueus i calà foc en alguns. Però el veguer de la ciutat no hi va tenir part, sinó que es va esforçar tant com va poder per salvar-los, i els va fornir menjar i beguda. També van deliberar de castigar els autors de les malifetes; però llavors s'alçà en avalot la pleballa, una gran multitud, contra els prohoms de la ciutat i atacaren els jueus que hi havia al castell amb arcs i ballestes; els escometeren i arremeteren contra ells allà al castell. Molts hi van patir martiri, entre ells el meu fill únic, que estava a punt de casar-se. [...] La resta es va convertir. Només poquíssims aconseguiren de trobar refugi a les ciutats dels eclesiàstics; un noi podria escriure'n els noms. Eren gent important, això sí. Per culpa dels nostres nombrosos pecats, no hi ha avui a Barcelona ningú que es pugui anomenar israelita.

Traducció d'Eduard Feliu

DESPRÉS DEL 1391, ELS CONVERSOS

Hasday Cresques tenia el suport del rei Joan I per reconstruir l'aljama, però fou impossible. Uns quants anys després, a petició del Consell de Cent, la monarquia va suprimir el Call definitivament. Els conversos s'instal·laren sobretot a l'antic Call Menor i la seva sinagoga es transformà en església de la Trinitat. Es dedicaven al comerç i a l'artesanat i no ho tenien fàcil, mal vistos per jueus i cristians alhora. En aquest ambient va florir, tanmateix, el taller del cartògraf mallorquí Jafudà Cresques, convers al cristianisme

amb el nom de Jaume Ribes. La situació dels conversos empitjorà quan la nova Inquisició va començar a perseguir-los el 1487 i molts deixaren la ciutat.

Amb l'arribada dels nous models italians, al segle XIV es va formar a Ciutat de Mallorca un dels nuclis més importants de la cartografia medieval europea. L'autor de l'Atlas català, Cresques Abraham, i altres jueus hi van participar decisivament. Però l'assalt del 1391 va deixar malparada la juevia mallorquina i el fill de Cresques Abraham, Jafudà, ja convertit al cristianisme, traslladà el seu taller cartogràfic a Barcelona.

Pie de foto falso redactarPie de foto falso redactarPie de foto falso redactarPie de foto falso redactar

A l'encreuament de rutes mediterrànies de Ciutat de Mallorca, i amb la participació clau d'alguns jueus, les cartes portolanes van ser una aportació decisiva de la cultura tècnica catalana a la innovació medieval. La seva confecció seriada en tallers familiars permetia exportar-ne a punts tan distants com ara Alexandria i Flandes. El cim d'aquesta producció va ser l'Atlas català, del jueu Cresques Abraham, del 1375, que fou propietat de l'in-

fant Joan i que aquest va regalar a Carles VI de França. Després de la convulsió del 1391, que va afectar molt el call mallorquí, el fill de Cresques Abraham, Jafudà, convers, va aprofitar una comanda reial per demanar llicència al monarca i traslladar el seu taller a Barcelona.

El fossar del jueus a Montjuïc

Els jueus de Barcelona tenien el seu fossar a Montjuïc, que significa «mont judaic»: la necròpolis va donar nom a la muntanya. S'hi van fer enterraments des del segle IX fins al segle XIV. Una part del cementiri va rebre el nom de Fossar

Vell, per diferenciar-lo del sector més nou, on es van fer les inhumacions dels segles XIII i XIV. Es conserva un conjunt notable d'epigrafia provinent de la necròpolis, que ha estat recuperada i estudiada en la seva major part a partir dels fragments reutilitzats de làpides.

Pie de foto falso redactarPie de foto falso redactarPie de foto falso redactar

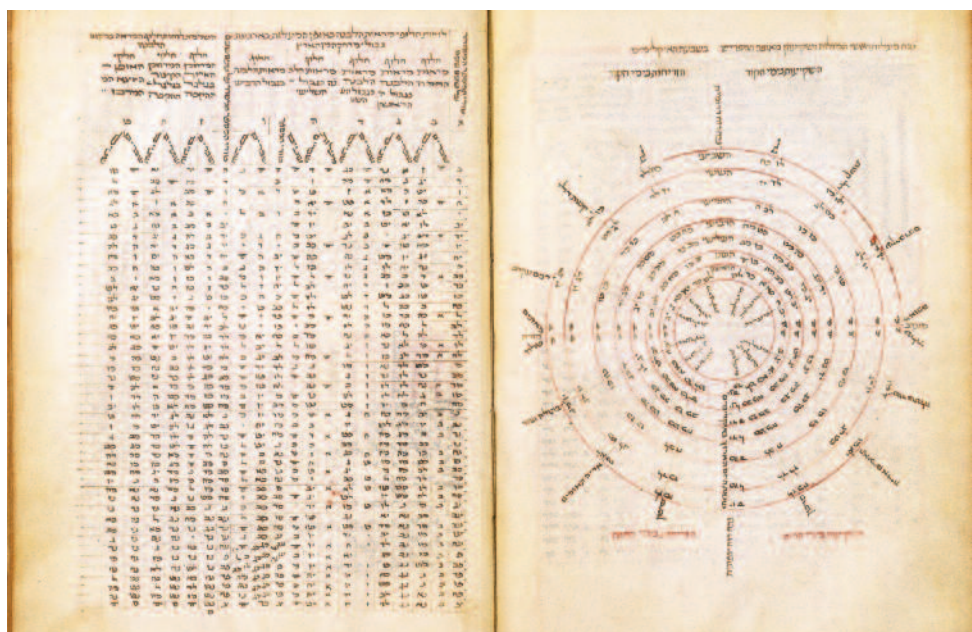
EL LLEGAT CULTURAL DEL CALL

Barcelona tenia a l'edat mitjana la comunitat jueva més gran de tots els països de la Corona d'Aragó. Seu d'una acadèmia rabínica de renom internacional que atreïa estudiants jueus d'arreu, va ser un important centre irradiant de cultura jueva. Entre els seus savis i erudits emergiren figures preeminents en àmbits com la teologia, la ciència, la filosofia, la poesia i la càbala, entre les quals destaquen tres noms decisius en la història intel·lectual i religiosa del judaisme català i europeu: el científic i traductor Abraham bar Hiyya, el jurista i teòleg Salomó ben Adret i el filòsof Hasday Cresques.

ABRAHAM BAR HIYYA, VERS 1065-VERS 1137

Abraham bar Hiyya el Barceloní, matemàtic, astrònom, astròleg i filòsof, va ser una de les primeres grans personalitats de la cultura hebraicocatalana i de la història de la ciència europea. Compilador i traductor, va ser baula de transmissió del llegat cultural i científic del món àrab als savis i erudits jueus i cristians i va contribuir a l'anomenat renaixement del segle XII. És el responsable d'introduir a Europa nocions d'àlgebra com l'equació de segon grau. També va ser un gran forjador de vocabulari científic en hebreu i molts mots nous que ell forjà formen part avui de l'hebreu modern. [597]

Pie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaar

Un jueu andalusí de Barcelona
xAbraham bar Hiyya va néixer vers el 1065, probablement en un regne de taifa sota el domini dels Banu Hud. Coneixia perfectament la llengua i la cultura àrabigues. Potser arran de la invasió almoràvit va emigrar i s'establí a Barcelona, on devia entrar al servei dels comtes de Barcelona com a astròleg i matemàtic. Ostentà la consideració de nassí, «príncep», i va formar part de l'elit intel·lectual i de poder de la comunitat jueva de la ciutat. Va viatjar pel Llenguadoc, la Provença i altres indrets i hi va transmetre els seus coneixements científics.

Conèixer el món, renovar la llengua
L'obra de Bar Hiyya abraça moltes disciplines: l'astronomia, l'astrologia, la cosmologia, la geometria, la matemàtica, la filosofia, l'escatologia, l'òptica i la música.

No et pensessis pas que la llum del dia i la foscor de la nit és el temps, car això seria un pensament pueril i no pas d'home savi. Sàpigues que, en realitat, la llum i l'obscuritat existeixen en el temps, però no són el temps. No et pensessis pas que la llum del dia i la foscor de la nit és el temps, car això seria un pensament pueril i no pas d'home savi. Sàpigues que, en realitat, la llum i l'obscuritat existeixen en el temps, però no són el temps.

Abraham bar Hiyya
El llibre revelador

Pie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaar

Moltes de les seves obres tenen caràcter enciclopèdic o les va escriure amb finalitats pràctiques —per mesurar correctament els terrenys o per fixar amb exactitud el calendari litúrgic. Va fer servir un hebreu senzill i clar per parlar en prosa

per primer cop de filosofia, de teologia i del calendari. També va ser un gran forjador de vocabulari científic, pràcticament inexistent fins aleshores en hebreu.

De la geometria pràctica al moviment dels astres. L'obra científica

La activitat científica de Bar Hiyya va ser basta i innovadora. Comprèn des de tractats de caràcter enciclopèdic que recullen tots els sabers de la seva època —de la geometria a l'òptica i la música— fins a altres de purament astronòmics o matemàtics.

LES MATEMÀTIQUES DE BAR HIYYA

Pont entre mons des de Barcelona

Bar Hiyya va vehicular bona part del saber arribat via l'Àndalus vers l'Europa del seu temps. Traduí al llatí clàssics grecs que només es coneixien en àrab i obres seves escrites en hebreu. Va deixar petja en molts pensadors medievals, jueus i cristians,

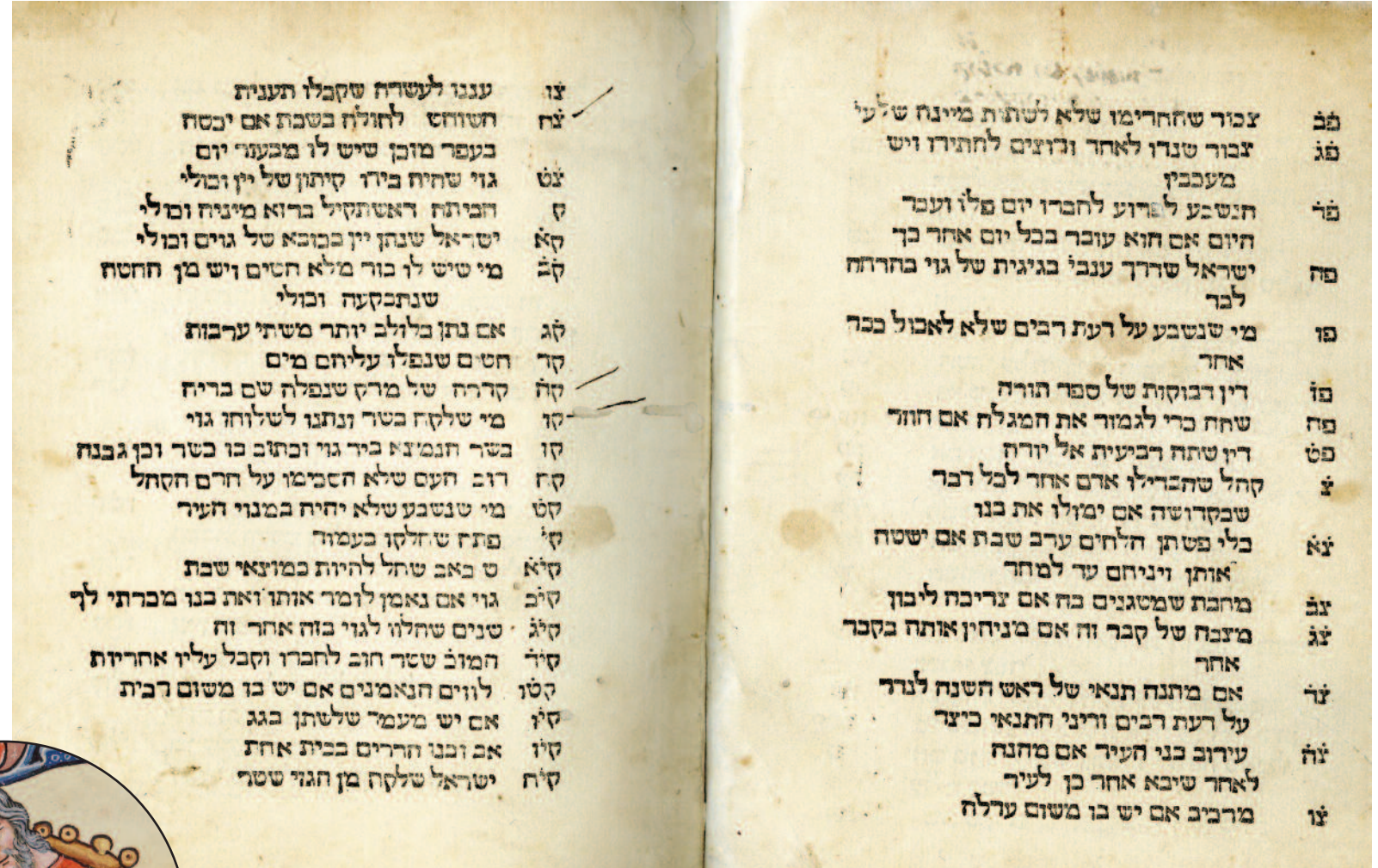

Pie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaar

com ara els astrònoms Abraham ben Meir ibn Ezra de Tudela (vers 1089-1167) i Jacob ben Mahir ibn Tibbon (1236-1304), el filòsof i talmudista Mossè ben Nahman de Girona (1194-vers 1270) i el matemàtic Leonardo Fibonacci (vers 1170-1250), i també en erudits del Renaixement com ara l'italià Giovanni Pico della Mirandola (1463-1494) i l'alemany Johann Reuchlin (1455-1522). [611]

SALOMÓ BEN ADRET, 1235-1310

Salomó ben Adret era fill d'una família benestant del Call. Es dedicà inicialment al negoci familiar del préstec bancari, però aviat s'interessà pels estudis religiosos i esdevingué jurista talmudista. Contemporani de Ramon Llull i d'Arnau de Vilanova, va ser rabí de Barcelona durant més de quaranta anys i conseller reial per a afers jueus. Va ser el líder indiscutible del judaisme català del final del segle XIII i la més alta autoritat en jurisprudència rabínica de l'Europa del seu temps. Els seus més de tres mil dictàmens sobre com calia aplicar les lleis religioses a la vida quotidiana són encara consultats avui dia.

L'opció per una ortodòxia prudent

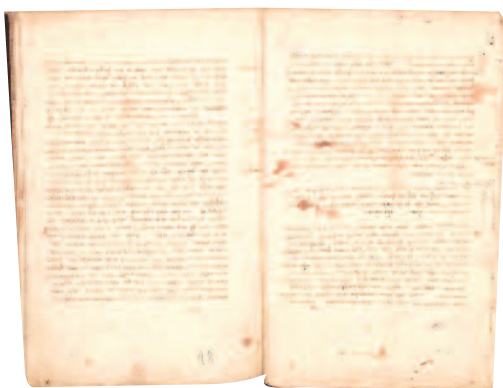
Ben Adret va tenir per mestres Mossè ben Nahman de Girona (Nahmànides, 1194-1270) i Jonà ben Abraham el Gironí (1200-1263) i enmig de la gran polèmica entre raó i tradició en la lectura dels textos sagrats, que des de Maimònides in-

centivava una greu polèmica especialment entre jueus occitanocatalans, va optar per una ortodòxia prudent i pragmàtica quan va fundar a Barcelona la seva pròpia acadèmia talmúdica. Rebutjà tant els postulats dels racionalistes seguidors de Maimònides com les especulacions i les pràctiques dels místics cabalistes, alhora que adaptava la tradició talmúdica a les noves realitats del segle XIII.

Per a Ben Adret, la tradició talmúdica prevalia per damunt de qualsevol estudi filosòfic o científic. S'oposà a la interpretació al·legòrica de les Escripures dels racionalistes maimonidians i a la negació de l'origen diví de la Torà. Va ser un dels rabins barcelonins que van proclamar l'Anatema o excomunió de Barcelona del 1305, que va restringir l'estudi i la difusió dels llibres «dels grecs» sobre física i metafísica. [423]

La prevalença de la raó pràctica

L'aportació fonamental de Salomó ben Adret són els seus més de tres mil dictàmens o responsa que ens han pervingut a qüestions sovint de tipus pràctic que li adreçaren diferents comunitats jueves. Hi dóna la seva opinió

sobre com calia interpretar els textos sagrats i com calia aplicar la tradició jurídica del Talmud. Els responsa conformen un veritable corpus de jurisprudència que ha estat adduït durant segles i fins avui dia. Ben Adret també va escriure comentaris al Talmud i obres de caràcter general que tractaven de la regulació de la vida diària de la comunitat jueva. [575]

L'empremta perdurable de Ben Adret

El compendi general dels seus responsa s'ha editat al llarg de la història en diversos volums a Roma abans del 1480 i a Constantinoble el 1516 i, a partir del 1539, reimprès volum a volum a Bolonya, a Liorna (1657), a Tessalònica (1803), encara a Liorna (1825) i a Varsòvia (1908). Els seus comentaris a tractats del Talmud han estat publicats en diverses ocasions des del 1523. Ben Adret va ser una de les fonts principals en què s'inspirà Yossef ben Efraïm Caro (1499-1575), el darrer gran codificador de la llei jueva.

HASDAY CRESQUES, VERS 1340-VERS 1411

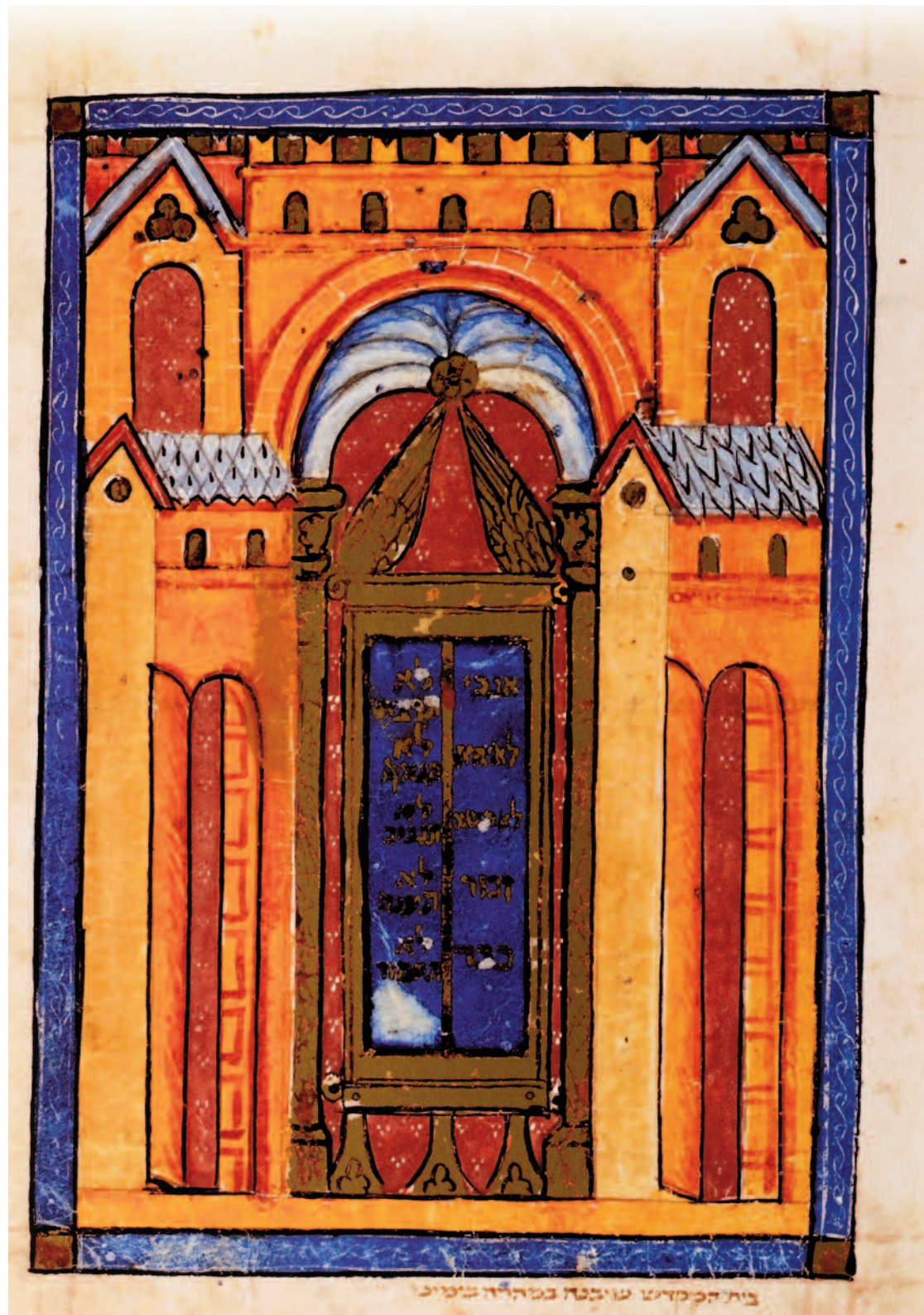
Hasday Cresques està considerat el filòsof jueu medieval més important després de Maimònides. La seva obra fonamental, *La Il·luminació del Senyor*, és una crítica severa a la ciència aristotèlica que va

fer possible, amb el temps, una reformulació de la filosofia i la física. Idees com la possibilitat del buit o d'un univers infinit s'anticiparen tres-cents anys a la revolució científica del segle XVII. Cresques va tenir una gran implicació en la vida de la seva època: veritable líder dels jueus de la Corona catalanoaragonesa, el 1391 va reeixir a salvaguardar les jueries d'Aragó, però no va poder evitar la destrucció del Call de Barcelona.

Entre les jueries i la cort. Pensador i polític

Hasday Cresques va néixer a Barcelona vers el 1340 en una família de mercaders i de rabins. Talmudista i jutge de prestigi, va ser deixeble de Nissim ben Rovèn el Gironí. El 1389 va acceptar el càrrec de

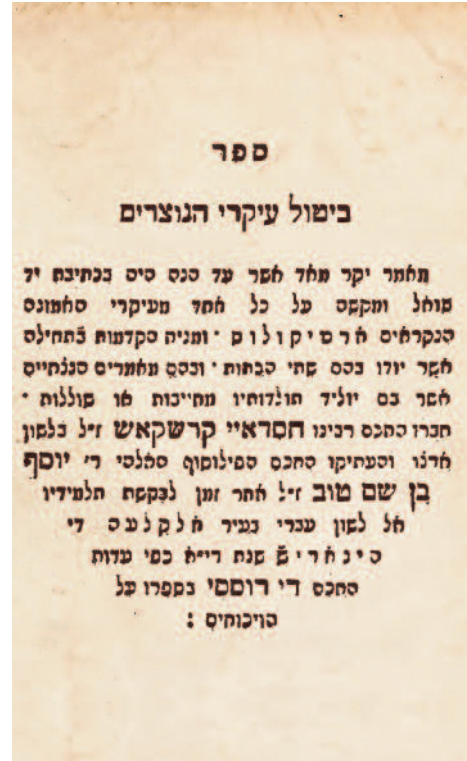
Pie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaar

Pie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaar

rabí de Saragossa i es va establir a l'Aragó. Va ser un hàbil cortesà, amb accés directe als monarques. Després dels avalots del 1391, a ell es deuen les mesures de Joan I per protegir les comunitats jueves i restaurar els calls de Barcelona, València, Mallorca i Lleida, en molts casos sense èxit. També va negociar l'establiment al regne de Navarra, a Avinyó i a Palestina de jueus supervivents dels atacs del 1391. [617]

Pie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaarPie de foto falso redactaar

L'originalitat de Cresques en el combat contra Maimònides

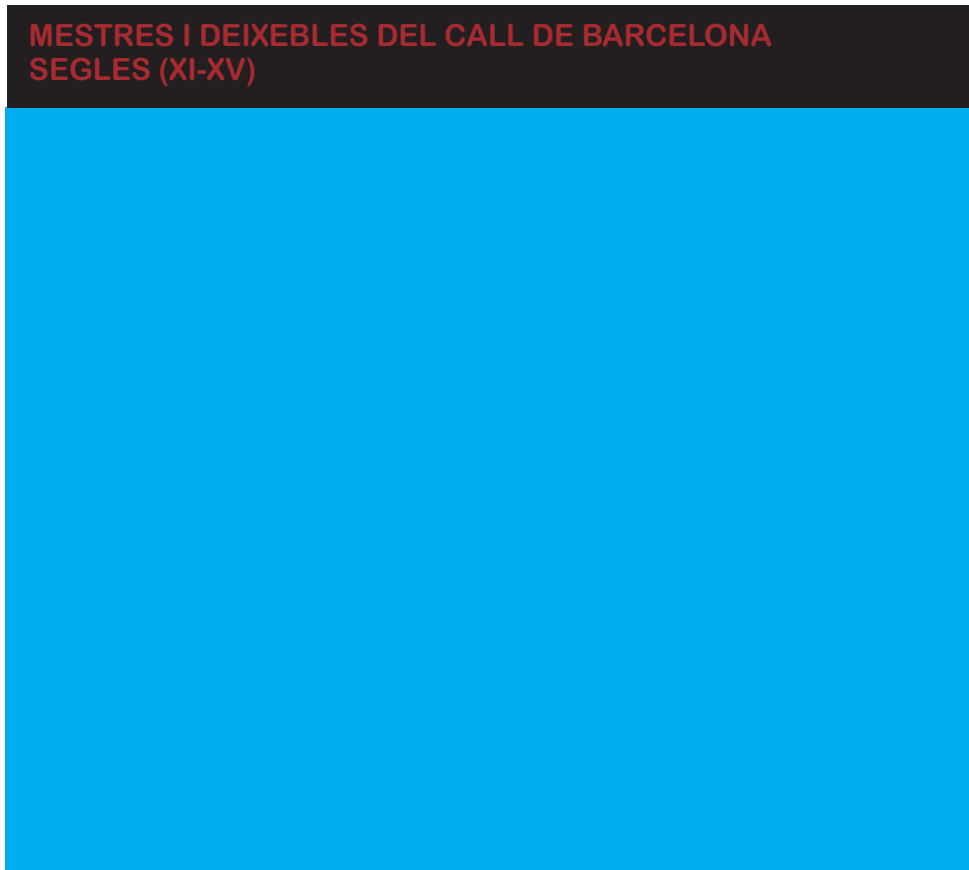
Obres primerenques de Hasday Cresques són un petit comentari a la pregària del qaddix i un tractat sobre els miracles. Del 1398 és el Llibre de la refutació dels dogmes cristians, en defensa del judaisme, en què demostra un profund coneixement dels fonaments teològics cristians. La seva obra clau és La llum del Senyor, tractat filosòfic emmarcat dins

alguns corrents antirracionalistes del segle XIV, en què contradiu els principis d'arrel aristotèlica sobre espai, temps, moviment, matèria i forma i els arguments de Maimònides a La guia dels perplexos, tot obrint portes per deixar enrere la concepció medieval de l'home i el món

La noció d'infinít. De Cresques a Spinoza

La difusió del llegat intel·lectual de Cresques va topar amb moltes dificultats. Les seves obres no foren traduïdes al llatí i tampoc no sorgí una escola filosòfica

continuadora del seu pensament. La transmissió de les seves idees es va produir a través de l'influx de La llum del Senyor sobre pensadors com els italians Giovanni Pico della Mirandola (1463-1494), Giordano Bruno (1548-1600) i l'holandès d'origen sefardita Baruch Spinoza (1632-1677). Cresques és present en Spinoza en les seves reflexions sobre la llei natural i el lliure albir. [542]

CREDITOS

